TUDATOS ← VÁSÁRLÓ

Tudatos Vásárló

Főszerkesztő: Lewis Akenji
Szerkesztő: Gulyás Emese
Fordító: Ujhelyi Katalin
Nyelvi lektor: Banzi Tímea
Grafikai tervezés: Czakó Zsolt
Nyomdai kivitelezés: Assisto Kft.
Kiadó: Tudatos Vásárlók Egyesülete

Internetes megjelenés:
www.tudatosvasarlo.hu

Szerkesztőség:
H–1013 Budapest,
Döbrentei u. 10.
Telefon/Fax: (+36 1) 375 5460
E-mail: szerk@tve.hu

Negyedik szám: **Karácsony**

Szerkesztés lezárva: 2004. november

Megjelenik 1500 példányban.

Korábbi számok:
Első szám: A vásárló hatalma
Második és harmadik összevont szám:
Reklám és média

A Tudatos Vásárló megjelenését non-profit szervezetek, állami pályázatok és magánemberek támogatásai teszik lehetővé.

A Tudatos Vásárló tartalmának szerzői joga a Tudatos Vásárlók Egyesületét illeti meg, kivéve abban az esetben, ha a konkrét tartalmaknál más forrás van feltüntetve, illetve a szerzői joggal kapcsolatban egyéb közlés történik; akkor annak megfelelően kell eljárni.

Amennyiben a megjelenő számokat szeretné rendszeresen postai úton megkapni, kérjük, juttassa el nevét és címét szerkesztőségünkbe! A Tudatos Vásárló 2004-ben megjelenő számait térítésmentesen postázzuk.

A Tudatos Vásárló jelenlegi számának megjelenését a Nemzeti Civil Alapprogram valamint a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium támogatta. Köszönjük!

A Tudatos Vásárló 100% újrahasznosított alapanyagú papírból készült (V Star Mat, 115–130 g).

BOLDOG KARÁCSONYT! 4
Bevezető

A MI KARÁCSONYUNK 6
Szellemes ötletekkel tarkított történetek arról, hogyan lehet más a Karácsony.

A KARÁCSONYI CSODA KERESÉSE 10

JÓTÁLLÁS, SZAVATOSSÁG, TERMÉKFELELŐSSÉG 16
Karácsonykor is érhetik meglepetések a vásárlót egy-egy hibás termék miatt. Érdemes tudni: a fogyasztókat jótállási, szavatossági és termékfelelősségi szabályok védik.

A CSOMAGOLÁSRÓL… 20
Van remény azok számára, akiket zavar a degeszre tömött szemeteszsák, a nappaliban szanaszét heverő díszcsomagolások, a temérdek egyszer használatos palack a vacsoraasztalon …

A FENYŐFÁRÓL… 22
A szíve mélyén mindenki érzi, hogy a fenyőfa kicsit kilóg a sorból, ha az ünnepre való hivatkozással összevásárolt fölösleges kacatokat vesszük számba.

LELKET TÁPLÁLÓ JÁTÉKOK 24
Beszélgetés Markó Krisztina egyedi játékkészítővel

EGYEDI KEDVESSÉGEK AZ AJÁNDÉKDÖMPINGBEN 26
A kézműves vásár középpontjában a család és a játék.

EGY VÁSÁRLÁS NÉLKÜLI NAP NEM SOK TŐLÜNK 28
A „Ne Vásárolj Semmit!” nap üzenetéről, és tíz éves történetéről.

WINKLER ÉS A VÁSÁRLÁSMENTES VILÁGNAP 30
„Tudod, hogy ma van a vásárlásmentes világnap? – kérdezte Fanni Winklertől, alighogy az kinyitotta a szemét. – Ma nem szabad semmit vásárolnunk. Te zöld vagy? – kérdezte Winkler kissé ijedten.”

AKIK ÖNZETLENÜL ADNAK 32
Összeállítás a rászorulókat segítő segélyszervezetek munkájáról, a bekapcsolódási lehetőségekről. Néhány ötlet saját akciók szervezéséhez.

NEKÜNK TETSZETT… 34
Ajánló

Idén korán érkeztek meg a karácsonyi ajándékaink. Személyesen nekünk készítették őket. Nem vállalati katalógusokból választották: értékes időt töltöttek az elkészítésével. Azért olyan fontosak nekünk, mert a Tudatos Vásárló számunkra oly kedves olvasóinak gondolatait és érzéseit tükrözik.

BOLDOG KARÁCSONYT!

Köszönjük a magazinnal kapcsolatos vélemények özönét. A lelkes leveleket, a kritikát, a pénzbeli adományokat, a javaslatokat, a panaszokat, a Tudatos Vásárlók Egyesülete támogatásának szándékát. Mindenekelőtt köszönjük a változtatásra való törekvést, hiszen már az is eredmény, hogy megértjük: fogyasztói döntéseink befolyásolják mások sorsát, közös jövőnket és bolygónk ökológiai egyensúlyát. Egyszerűen nem engedhetjük meg magunknak többé, hogy individualisták legyünk, mindannyiunknak olyan életet kell élnie, melynek során nem csak tetteink közvetlen, hanem másokra gyakorolt közvetett hatásait is végig gondoljuk. Mi lehetne jobb alkalom e szeretet megosztására, mint az idei karácsony?

A legtöbben egyetértünk abban – legalábbis elviekben –, hogy meg kell változtatni szokásainkat, hogy kevesebb szemetet kellene termelnünk és nagyobb felelősséggel lennünk magunk és mások iránt. Szívet melengető látni, hogy milyen sokan próbálnak változtatni életükön (akár egyénileg, akár csoportosan). A közvélekedés ellenére: kiegyensúlyozottabb életet élni nem csak elméleti lehetőség, és nem is „alternatív", ahogy egyesek gondolják.

E magazin elindítását az az egyre növekvő aggodalom inspirálta, hogy elveszíthetjük a kapcsolatot a minket körülvevő renddel, rendszerekkel. A kérdés tehát az: lehetek-e egyáltalán hatással egy ilyen hatalmas világra? S ha igen, mit tehetek?

Mi sem tudjuk a választ az összes kérdésre. De csakúgy, mint te, egyre többet tanulunk. A Tudatos Vásárló a fórumunk, egy közös hely, ahol megfontolhatjuk a lehetőségeket, folyamatosan új kihívásokat állíthatunk magunk elé és megismerhetjük egymás gondolatait. A válaszaitokból ítélve egyértelmű: szeretitek az ötletet. Az első és a második-harmadik szám példányai eltűntek a polcokról, még mielőtt a következő elkészült volna. **Továbbra is szívesen fogadjuk a véleményeket, sőt támaszkodunk is rájuk, hogy mindig hasznos tartalmat kínálhassunk.**

Jelen szám készítése közben sokatoktól megkérdeztük, mit szeretnétek karácsonyra. Magunk is meglepődtünk, mennyire egybecsengtek a válaszok a mi gondolatainkkal: egyszerűen karácsonyt szeretnénk: meghitt, emlékezetes ünnepet; nem a vásárlás zsivaját, aggodalmat és áruhiteleket.

A határozat egyértelmű: mindannyian újra gyerekek leszünk! Nem, nem fogunk pelenkában rohangálni, ahhoz túl hideg van kint. Levesszük a bekoszolódott felnőtt-szemüvegeinket, és gyerekkori meggyőződéssel addig nézzük a Karácsonyt, amíg olyannak nem látjuk, mint régen. Látod a Mikulást? A rénszarvasokat? Jézuskát, amint a nyitott ablakon át hozza a fát?

Lehet, hogy nem ez az egyetlen alkalom az évben, hogy egy fa körül ülve beszélgetsz, és együtt nevetsz azokkal, akik sokat jelentenek neked. De mindenképp kiváló alkalom arra, hogy ráhangolódjunk egymásra és adjunk valamit egymásnak belülről. Idén Karácsonykor talán értékeljük a másfajta ajándékozás hangulatát. Hagyd a pénztárcád és a hitelkártyád a helyén: a zsebedben. Nézz inkább mélyen magadba, és szeretetteli ajándékaidat egy fontosabb helyről add – a szívedből.

Lewis Akenji
Főszerkesztő, szerk@tve.hu

Mindenki másképp csinálja? Egy mégis közös olvasói történeteinkben: egyszerű ötletekkel varázsolták egyedivé a karácsonyt.

A MI KARÁCSONYUNK

Mit csináljunk a csomagolóanyagokkal?
Zsolt

Szerintem az ajándékokat be kell csomagolni. A csomagolásnak esztétikai értéke van, és ha boltban vásárolt, vagyis nem saját magunk által készített ajándékot adunk, akkor a csomagolás kitalálásán és megvalósításán keresztül vihetünk némi kreativitást és egyéniséget az ajándékba (már ha a csomagolás maga nem előre gyártott). Ráadásul minden darabot külön be kell csomagolni, ez alapszabály: sokkal izgalmasabb öt kis ajándékot bontogatni, mint egy nagyot. A csomagolás ugyanis arra is szolgál, hogy fokozza az izgalmat és az örömöt – az ajándék már a kezemben van, de még nem tudom, hogy mi az. Igen ám, de a csomagolás révén - különösen karácsonykor - rengeteg hulladék keletkezik. Erre a problémára mi a következőket találtuk ki. Először is, anyagában és terjedelmében is egyszerű, de ízléses csomagolásra törekszünk: a csiribiri, színes, műanyag cuccok helyett természetes alapanyagúra, például papírra, ami végső esetben mehet a többi papírral a szelektív gyűjtőtartályba. Másodszor, óvatosan bontjuk ki a kapott ajándékokat (ezzel csak nő az izgalom!), a csomagolásokat gondosan megőrizzük és újrahasználjuk. Ha a barátok, rokonok ismerik ezt a hóbortunkat, nem fognak megbotránkozni a kissé viseltes, de azért ízléses csomagoláson. Harmadszor, pár éve azt találtuk ki a párommal, hogy a karácsonyi ajándékokat letakartuk egy terítővel, és az alá benyúlva kellett egyenként kiszedni őket. Egyet ő vett ki, egyet én. Ugyan ez sem tökéletes megoldás, de mégis: az ajándékozás izgalma megvolt, csomagolási hulladék viszont egyáltalán nem keletkezett…

A szaloncukor
Lilla

A karácsonyi ajándékbeszerzés mélypontja sokunknál akkor jelentkezik, amikor „csak valami apróságot” szeretnénk még venni. Valami kis kedveset a barátnőknek, valami aranyosat a rokonoknak, amikor vendégségbe hívnak. Vagy csak nem akarunk üres kézzel beállítani az utókarácsonyi-előszilveszteri baráti összejövetelekre. A karácsonyi fogyasztó ilyenkor vetemedik a legértelmetlenebb pénzköltésre: a kütyük, mütyürkék, giccsek és első látásra viccesnek kinéző felesleges borzalmak közötti válogatás

meglehetősen reménytelen és lehangoló. Régóta úgy gondolom, hogy az ünnepekben a készülődés a legjobb, és ezt az időszakot örömmel és lelkesen is meg lehet élni - már ha hagyjuk. Vagy tudatosan úgy alakítjuk, hogy élvezetet okozzon.

Valahogy így jutottam el két évvel ezelőtt a házikézi szaloncukor gondolatáig. Barátnőm azonnal vevő volt az ötletre, ő a piacon kezdett szombat reggel, én a sarki ABC-ben. Délelőtt már úgy nézett ki a konyha, mint egy kis cukrászüzem: illatozott ott dió, mandula, mazsola, étcsokoládé, aszalt szilva, narancshéj meg egy kis rum is – minden, ami a jó hangulathoz kell. Karamellizáltunk, bonbont gyúrtunk, csokiba mártogattunk. Délutánra minden csokimasszában úszott, a hűtőt ki kellett pakolni, hogy beférjen a sok száradó csokicsoda. Nem tagadom, megvolt a selejtarány, de valahogy az sem veszett kárba.

A csomagoláshoz külön alkalmat kerítettünk, mert az sem volt hagyományos: többen megkérdezték tőlem a méteráru-boltban, hogy miféle fellépőt tervezek varrni magamnak a számtalan különböző színű, mintegy 20-20 centi széles organzacsíkokból. „Szaloncukrot csomagolok”- így én. Gyönyörűen mutat ugyanis az organza a fényes papíron, vékony rézdróttal összefogva. Benne pedig a csábító csokoládé. A csoki aztán elfogy, a csomagolás pedig eltehető.

Idén már kész manufaktúra gyűlik össze nálunk: lesz sok zene, vidámság, csokoládé-mézfahéj-illat, színes fényekben úszó papírok és textilek – de ezek csak kellékek. Az ünnepi hangulatot mi magunk teremtjük.

Készülődés a gyerekekkel

Ildikó

Gyakran érezzük úgy, hogy ünnepeink kiüresednek, főleg, ha csak egy-két naptól várjuk, hogy elhozzák a teljesség érzését. Legtöbbször nem is a beteljesedés jelenti a legnagyobb örömet, hanem a várakozás, a készülés rejti magában a szépséget. Ezt élhetjük meg karácsony előtt, adventkor is, ha már hetekkel korábban ünneplőbe öltöztetjük a szívünket. Persze nem úgy, hogy vásárlási láz vesz erőt rajtunk, jól lefárasztjuk magunkat az üzletről üzletre járással, sütéssel, főzéssel, takarítással. Inkább arra gondolok, hogy a kapcsolatok erősítésének, a bensőségesség ápolásának idejévé tehetjük a készülődés heteit.

Gyerekekkel titokzatos perceket lehet megélni a meleg szobában, gyertyafény mellett készítgetett meglepetésekkel, mások örömét keresve. A közösen sütött, díszítgetett mézeskalácsok illata, az angyali csilingeléssel tarkított karácsonyi énekek felejthetetlenül vésik belénk a karácsony bűvös hangulatát, boldogságát. De felnőttként is részünk lehet az ünnep meghittségében: az egymás felé megtett lépésekben, társakra éhezők meglátogatásában, ajándékok készítésében, melyeknek értékét nem az áruk, hanem a személyességük, az elkészítésükre szánt idő szabják meg.

A karácsony ideje a hétköznapi életből elkülönített, különleges rendeltetésű idő. Érdemes néhány percet arra szánni, hogy átgondoljuk, mivel töltjük. Engedjük-e magunkat sodorni az árral, hagyjuk-e magunkat elcsábítani a csillogó kirakatoktól, a mindig bővülő kínálattól, vagy különlegesebb utat választunk, ami ugyan több fantáziát, szeretet kíván, de igazi ünneppé teszi az ünnepet.

Az alábbi történeteket pedig a www.buynothingchristmas.org–ról szemezgettünk:

Élménykuponok

Sally és John

Férjemtől, Johntól egy kuponkönyvet kaptam ajándékba. A kuponokat év végéig kellett felhasználni. Mire válthattam be őket? Talpmasszázsra, forró italra, amikor kérem. A hosszú, nyugodt séta és a közös fotók nézegetése is a különlegesek közé tartoztak. Képzelhetitek az örömöt, amit a színes rajzokat és az icipici „hirdetéseket” nézegetve éreztem! Ha igazi, értékesen eltöltött időre vágysz, a közös élmények kuponkönyvének ötlete a mi hozzájárulásunk a te karácsonyodhoz.

Zűrzavarcsere

Yvonne

A barátaimmal mindig zűrzavarcserét szervezünk. Következőképp zajlik. Mindenki elhozza azokat a tárgyait, ruháit, könyveit, dísztárgyait vagy játékait, amikre már nincs szüksége. Ezeket mind kitesszük egy nagy asztalra vagy a földre, és mindenki kiválasztja, ami a legjobban tetszik neki (pénz nem cserél gazdát). A végén újra átnézzük, ami megmaradt. Ha senkinek sem kellenek, akkor valamilyen jótékonysági intézmények adjuk. Általában három-négy nagy zsák telik meg a jótékony célra szánt tárgyakkal.”

Amihez ragaszkodsz

Claire

Egy bámulatos ajándékötlet, amiről egy spirituális fegyelemről szóló Richard Foster- könyvben olvastam, hogy valakinek egy olyan dolgodat adod oda, amiről azt mondta, nagyon tetszik neki. Látnod kéne az illető arckifejezését, amikor megkapja ezt az ajándékot – olyannyira váratlan ez a mi tulajdonközpontú kultúránkban.

A gyerekek a gyengédséggel és a szeretettel azonosítják a karácsonyt. Talán mert nem ismerik az ünnep „kötelező kereskedelmi gyakorlatát”, amelynek a felnőttek alávetik magukat. Nincs fizetésük sem, így senki nem várja tőlük, hogy házimozi-rendszert ajándékozzanak. Az ünnepet a maga legtisztább formájában látják: a szeretet, a család, az együttlét időszakának.

A KARÁCSONYI CSODA KERESÉSE

Legszebb karácsonyi emlékeim gyermekkorom idejére repítenek vissza: nővéremmel azon vitatkozunk, hogy ki tegye fel a fára az utolsó szaloncukrot; apukám vörösbort tölt a poharamba a szokásos gyereknek való ital helyett; vicceket mesélünk, és egymást ugratjuk a gyertyaláng mellett; bújócskázunk a karácsonyfa körül; anyukám, amint színtiszta, őszinte örömmel az arcán köszönetet mond, hogy együtt az egész család – az év közbeni nézeteltérések ellenére. Minden családnak megvannak a maga szívet melengető emlékei. Alig emlékszem arra, hogy milyen ajándékokat kaptam, de az együtt töltött pillanatok emléke mélyen bevéződött a szívembe.

Azóta felnőttem, saját keresetem is van, és ma is igyekszem örömöt lelni a karácsonyi időszakban. De a legutóbbi karácsonyok emlékei töredezettek, aggodalommal és reklámszatyrokkal keveredtek, és ráébresztenek: ismét elfelejtettem lazítani és élvezni az ünnepet. Gyerekkoromba visszatekintve a karácsony mindig csodálatos volt, az együttlét ideje; mostanra az aggódás, az ajándékhajkurászás időszaka lett. Úgy tűnik, mintha a felnőtté válás során elveszítettem volna valamit a gyermeki bölcsességből. Egyik barátom, Milán a minap felhívott, kísérjem el szokásos karácsonyi bevásárlóközpontjáró túrájára. Minden évben felhív, és én minden évben nemet mondok. Aztán minden karácsonyra kapok tőle egy szépen becsomagolt (ez, gondolom, a barátnőjét dicséri, Milán sosem figyelt ennyire a részletekre) bigyót. A többi barátja is kap egy hasonlót – más színben. Ez az egyetlen alkalom, amikor eszünkbe jut, kéne valami mást is adni a haverjainknak, mint egy korsó sört.

Idén megfenyegetett, ha nem kísérem el, nem kapok tőle semmit. Elfogytak a kifogásaim, így végül – mivel kíváncsi is voltam, ő hogyan csinálja – elmentem vele. Három órával és négy bevásárlóközponttal később, emberi vásárlógépekkel való ütközések százait követően nekem már hányingerem volt a konzumerizmus erőszakos nyomásától. Mindeközben Milánt óránként hívta a barátnője egyeztetni, nehogy véletlenül összefussanak valahol, és elrontsák a karácsonyi meglepetést azzal, hogy meglátják, mit vettek egymásnak.

A nap végén, végtelenül kimerülten és fásultan betértünk még egy boltba, ahol Milán percekig tanácstalanul nézelődött. „Fogalmam sincs, mit vegyek a mamámnak.” – mondta. Nem tudtam segíteni, mégiscsak ő ismeri jobban az anyukáját. Azért kíváncsiságból megkérdeztem: „Tavaly mit vettél neki?” Hosszan elgondolkodott. „Nem is emlékszem…” – bökte ki végül. Lehetne ez egy újabb bizonyítéka annak, hogy egy boltban a férfiak még a jobb és bal kezüket sem tudják megkülönböztetni egymásról. Mégis, ez több volt, mint elveszett férfi esete a boltban: ez a karácsonyi bevásárlószindróma egyik tipikus tünete. Hogy megmeneküljünk a zavarodottságból, felhívtuk a húgát. A lány aznap későn szabadult az irodából, így épp egyik boltból a másikba rohangált, és nem emlékezett, hogy Milán fogpiszkálókészletet adott vagy repülőjegyet a Holdra.

Magyarországon az áruhitelek mintegy 20%-át karácsony előtt veszik fel, kamatlábuk 30 és 48% között mozog. Ez azt jelenti, hogy ha hathavi áruhitelre vásárolok meg egy 20.000 Ft-os mikrosütőt, akkor összesen 24.000 Ft-ot kell kifizetnem. A tavaly karácsonykor felvett áruhitelek becsült összege 15 milliárd forint volt, ami 25%-os növekedést jelent a megelőző évhez képest.

A karácsonyi szezon már novemberben elkezdődik. A piros szalagok és a „karácsonyi vásár” feliratok már ekkor felkerülnek a kirakatokra. Tavaly november közepe és december 24. között 50%-kal nőtt meg a Media Markt forgalma; a TESCO pedig arról számolt be, hogy aranyvasárnap 70%-kal volt nagyobb a kereslet egy átlagos vasárnaphoz viszonyítva. Másnak is feltűnt, hogy a házimozi-rendszer hiánycikk lett? Hogy a DVD-lejátszókat olyan ütemben kapkodták, mint a Barbie babákat? Hogy a bevásárlóközpontok parkolójában helyet találni felért egy lottófőnyereménnyel? Hogy bizonyos boltok előtt már hajnalban sorok kígyóztak?
Karácsony közeledtével sok szupermarket vált éjjel-nappali nyitva tartásra. Magyarországon az Auchan, a TESCO és a Media Markt sem hagyja ki e remek lehetőséget. Egy ismerősöm nemrég elmesélte egy tavaly karácsonyi élményét. Ahogy hosszabbodtak a sorok a városban; kezdett reménytelen vállalkozás lenni a közlekedés; a vásárlási őrület tombolásával párhuza-

mosan egyre ingerültebbé váltak az emberek – úgy döntött, hogy éjszaka fog vásárolni. Eltervezte, hogy éjfél után kiautózik Budakeszire és kényelmesen, nyugodtan megveszi az ajándékait. Azonban – mint kiderült – a konzumerizmus nem tesz különbséget éjjel és nappal között: hajnali kettőkor majdnem eltaposta a szorgalmas karácsonyi vásárlók tömege.

A Szonda Ipsos tavalyi felméréséből az derül ki, hogy az összlakosság 54%-a, és a nők 70%-a számára kellemetlen érzésekkel párosulnak a sok időt igénylő karácsonyi előkészületek. Vajon önszántukból kitennének-e minket szeretteink ehhez hasonló megpróbáltatásnak: munka után, fáradtan, magassarkúban rohangálva az utcákon, mindkét kezükben legalább öt zacskót cipelő emberekbe ütközve műanyag bankkártyákat villantsunk fel, csak hogy megvehessük azt a divatos cuccot, amit úgy hirdetnek a katalógusban, hogy „páratlan karácsonyi ajándék szeretteinknek"? A TESCO, az Auchan, a Media Markt és a többi hiper-szupermarket mind készít karácsonyi katalógust, prospektust és termékek ezreit hirdetik „páratlanként".
Jópáran vannak olyanok, akik szívesebben készítenek maguk ajándékot, mint hogy hagyják, hogy a szupermarketek szabják meg nekik, ki minek örülne a legjobban. Nem kell hozzá más, csak egy kis kreativitás, és gondosan kitalált, egyéni ajándékokat nyújthatunk át a fa alatt, olyanokat, amiket igazi öröm kapni. Felejtsük el a tömegtermelés kliséit! Egy különleges egyéni

ajándék elkészítése egyben felfedezési folyamat is: sikerül-e az illetőre szabni az ajándékot? Vajon mennyire ismerem őt?

Ha úgy gondolod, hogy az anyukád – nővéred, barátod – imádná azt a piros lábbelit a kirakatban, akkor nem kell az év végéig várnod, hogy meglepd vele! Valamikor év közben, egy átlagos napon, amikor úgy érzed, szeretnéd kimutatni valahogy a szeretetedet, menj és vedd meg neki azt a cipőt! Akkor kétségkívül többet jelent majd, mintha összekötnéd a karácsonyi felfordulással. Meglepetést adsz, nem csak egy cipőt vettél. Karácsonykor inkább tölts vele több időt: pletykálj apáról, ahogy csak a nők tudnak, főzzetek együtt, mutasd ki, mennyire fontos a számodra.

Büszkén rakott fel egy papírangyalt a párom szobánk falára. Kecsesen, könnyeden lebegteti a szárnyát a fekete papírháttér előtt. Tizenéves húga készítette négy éve. Ez az egyszerű és igéző ajándék nem került többe Zsófinak egy A4-es papírlap áránál. Mégis – és ez benne a varázslat – senkinek sem kell elmagyarázni, hogy kettejük különleges kapcsolata áldássá változtatta ezt a papírdarabot. Ha látnátok, milyen gyönyörű! Egyszer megkérdeztem Zsófit, hogy vette-e volna a fáradságot, hogy tehetségét és szívét tegye ebbe az angyalba, ha meg is vehette volna. Erre ő csak nevetett.

Az Országos Kereskedelmi Szövetség adatai szerint 2003. decemberében a magyar lakosság 700 milliárd forintot költött el. Másrészről karácsonykor egyötöddel több szemetet termelünk, mint máskor: 2003. karácsonyán fejenként legalább 8 kg-t. Az általunk vásárolt ajándékok nagy részének várhatóan csak ideig-óráig örülnek, azután a pincében vagy a szeméttelepre vezető úton végzik. Az ajándékok vásárlásával járó személyes, pszichológiai és pénzügyi költségek

mellett aligha szoktuk figyelembe venni a szemét okozta, az önkormányzati költségvetésekben is jelentkező környezeti költségeket.

Otthon mindig lenyűgözve figyeltem a hatalmas dobozokat beborító csillogó csomagolópapírokat és színes szalagokat. Az ilyen pillanatnyi benyomások azonban hamarabb feledésbe merülnek, mint ahogy maga az anyag eléri a szeméttelepet. Gondolj bármely szívedhez közel álló ajándékra: biztosan nem emlékszel sem az árára, sem arra, mibe volt csomagolva. Arra viszont tisztán, kitől kaptad és hogyan. Nagy méretű és drága ajándékot bárkitől kaphatunk – ez nem jelenti azt, hogy az illető szeret minket, és fontosak vagyunk számára. Ami leginkább kedvére van a szívnek, az anyagtalan.

Ne feledkezzünk bele annyira az ajándékozásba, hogy elfelejtsük a karácsony lényegét! Egy vásárlásmentes karácsonyt hirdető weblap olvasója, Eva Wettavik sokunk közös gondolatát fogalmazza meg: „Idén Karácsonyra nem kérek mást, csak időt. Időt gondolkodásra, beszélgetésre, olvasásra, nevetésre és csendben maradásra. És ezek egyikét sem szeretném túl színes csomagolásban… Béke mindannyiatoknak.”

Ugye milyen más lenne, ha a gyerekek szemével látnánk a karácsonyt? Ha bennünk is ezeket a képeket idézné fel az ünnep: Mikulás, angyalok, Jézuska, nevetés, család? Lilla Hudoba – aki egy Magyarországról szóló portált működtet – írja, hogy „régen a gyerekeknek azt tanították, hogy a karácsonyfát angyalkák hozzák. Amikor gyerek voltam, olyan erősen hittem ebben, hogy szinte láttam az angyalokat, amint kis fákkal a kezükben repkednek körbe-körbe.”

Ez úgy hangzik, mint egy tündérmese, mégsem a képzelet alkotta. És az a szép benne, hogy egyszer egy évben mi, felnőttek is megengedhetjük magunknak, hogy nagy palotát építsünk a szívünkben és boldogan éljünk benne, míg meg nem halunk. A palotában énekelünk, nevetünk, mesélünk, felidézzük az elmúlt évek legszebb eseményeit, kinyitjuk szívünket és ott, mélyen bent összekapcsolódunk, megosztjuk egymással szeretetünk és boldogságunk, felébresztjük a Karácsony lényegét. Kint, mint az égi áldás, hópelyhek hullanak; valahol az égben egy angyal figyel minket; az északi sarkon a Mikulás a zsákját pakolja, a rénszarvasok már a szán előtt sorakoznak. A mi dolgunk nem ajándékok vásárlása; mi csak azt a szeretetet osztjuk meg, ami köztünk van. Egy kicsit később, este, mielőtt észrevennénk a Jézuska érkezését, még több várakozással teli öröm feszíti szíveinket. Ekkor rájövünk, milyen jól ismer bennünket és azt, ami a szívünknek igazán fontos.

Ez nem csoda, tényleg megtörténik, és a zsák mélyén mindig van valami megfizethetetlen mindannyiunk számára.

Lewis Akenji

Boldog karácsonyi
ünnepeket

Sokan vásárolnak karácsonyra a család számára vagy ajándékba nagy értékű, tartós fogyasztási cikkeket. Sok az akciós termék, a kínálat széles – a minőség azonban változó. Könnyen érhetik meglepetések a vásárlót egy-egy hibás termék miatt. Érdemes tudni: a fogyasztókat jótállási, szavatossági és termékfelelősségi szabályok védik.

JÓTÁLLÁS, SZAVATOSSÁG, TERMÉKFELELŐSSÉG

JÓTÁLLÁS

Bizonyos tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó jótállási kötelezettséget jogszabály ír elő. Ez annyit jelent, hogy a gyártó, forgalmazó garantálja, hogy a megvásárolt termék legalább egy évig kifogástalanul fog működni. Az egy év a fogyasztási cikk átvételével vagy – amennyiben azt a forgalmazó, avagy megbízottja végzi – az üzembe helyezés napjával kezdődik. A kötelező jótállású termékek egyik csoportjára – ide tartozik a hűtő-, a mosógép, a tűzhely, a varrógép, a porszívó, a gépkocsi, a telefon vagy a mobiltelefon – a termék fogyasztói árára való tekintet nélkül, a másik csoportra – például tévé, rádió vagy óra – csak bruttó 10 000 Ft vételár felett kötelező a jótállás.

A jótállás esetében a vásárlónak nem kell bizonyítania, hogy vétlen a termék meghibásodásában. A gyártó illetve forgalmazó a jótállási kötelezettség alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a hiba oka a vásárlás után keletkezett: a vásárló rendellenesen használta a terméket, illetve az valamilyen külső behatás következtében romlott el. Jótállás esetén a meghibásodás idejét kell figyelembe venni, nem azt, hogy az mikor vált felismerhetővé.

A jótállás tartalmáról a forgalmazónak magyar nyelvű, közérthetően megfogalmazott jótállási jegyet kell kiállítania a vevő részére. A jótállási igény csak ezzel a jeggyel érvényesíthető a forgalmazónál vagy a feltüntetett szakszerviznél. Nem a fogyasztó feladata, hogy ellenőrizze a termék azon tulajdonságait, amelyekre a jótállás vonatkozik Jó tudni, hogy a jótállás ideje a javítással töltött idővel meghosszabbodik.

Ha a vásárlást követő 3 napon belül történik a meghibásodás, és a hiba a rendeltetésszerű használatot akadályozza, a forgalmazó köteles az árut kicserélni. Érdemes tehát rögtön vásárlás után kipróbálni, ellenőrizni a terméket.

SZAVATOSSÁG

A szavatossággal az eladó felelősséget vállal azért, hogy az eladáskor hibátlan terméket adott át a vevőnek, tehát nincs olyan rejlett hibája, amely csak későbbi fog kiderülni. A vevőnek érdemes alaposan megvizsgálni, ellenőrizni a terméket, mert amennyiben a vásárlás időpontjában ismerte a vagy ismernie kellett hibát, vagy a hiba a vevő által adott anyag hibájára vezethető vissza, akkor szavatossági igénnyel nem léphet fel. Egy termék akkor minősül hibásnak,

ha a vásárlás időpontjában nem felel meg a jogszabályban előírt tulajdonságoknak; nem rendelkezik az azonos fajtájú termékre jellemző minőséggel; alkalmatlan ugyanazokra a célokra, melyre azonos fajtájú terméket rendszerint használnak; nem rendelkezik a termék leírásában, illetve mintában szereplő tulajdonságokkal; vagy nem lehet arra a célra használni, amit a vevő elképzelt, és amivel a forgalmazó is egyetértett. Szavatosság kiterjed a hibás összeszerelésre, valamint arra az esetre is, ha a vevő a használati útmutató hibája miatt rosszul szereli össze a terméket.

A gyártón és az importálón számon kérhetők azok az állítások, tulajdonságok, amelyek a termék címkéjén vagy a használati útmutatóban szerepelnek, illetve a reklámokban közölnek. A kereskedő viszont mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy azokat nem ismerte és nem is kellett ismernie, az információkat a vásárlás időpontjáig helyesbítették, illetve a reklám a vásárlót döntésében nem befolyásolhatta.
A fogyasztók a hiba felfedezése után minél hamarabb kötelesek érvényesíteni szavatossági igényeiket, illetve ha menthető okból erre nem képesek, legfeljebb két hónapon belül. A vásárlástól számított két éven túl azonban nem érvényesíthető szavatossági igény. Nem mindegy azonban, hogy mikor észleli a vásárló a termék hibáját. A vásárlást követő hatodik hónap végéig jelentkező hiba esetén a forgalmazónak kell bizonyítania, hogy a hiba a vásárlás időpontjában nem volt a termékben. A hat hónap leteltével azonban vevőnek kell bizonyítania, hogy a hiba vásárláskor is létezett. A bizonyítás ilyenkor már igen nehéz, a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség, illetve más független, akkreditált intézmény – például a KERMI – által végzett vizsgálat költségeit a vevőnek kell állnia, azonban, ha a kifogása alaposnak minősül, a forgalmazó köteles ezt megtéríteni.

Fontos megjegyezni, hogy a bevizsgáló intézmények állásfoglalásai nem kötelező érvényűek, tehát sem a forgalmazó, sem a vásárló nem köteles elfogadni azokat: Ha nem tudnak megegyezni, békéltető testülethez vagy bírósághoz fordulhatnak. *(A békéltető testületek működésével kapcsolatban a www.tudatosvasarlo.hu Fogyasztóvédelem rovatában található bővebb információ.)*

JÓTÁLLÁSI ÉS SZAVATOSSÁGI IGÉNYEK ÉRVÉNYESÍTÉSE

A jótállás és a szavatosság érvényesítése során a vásárló elsősorban a termék javítását vagy cseréjét, másodsorban árleszállítást vagy a termék árának visszafizetését kérheti. A fogyasztó igényét a forgalmazóval, jótállás esetén a szakszervizzel szemben is érvényesítheti. A vásárlást számlával, blokkal kell igazolni, jótállás esetén a jótállási jegyet is be kell mutatni. Szavatosság esetén a vásárló maga is elvégezheti vagy végeztetheti a javítást, ilyenkor a javítási költségeket is követelheti a forgalmazótól vagy a gyártótól. Vigyázat, a jótállás viszont elveszik, ha a fogyasztó maga javítja, vagy javíttatja a terméket, ezért jótállási időn belül a jótállási jegyen feltüntetett szakszervizt vagy a forgalmazót kell felkeresni! Amikor jótállási vagy szavatossági igényünket bejelentjük, a forgalmazó a fogyasztó kifogásáról jegyzőkönyvet köteles felvenni, az árut pedig átadás-átvételi elismervény ellenében kell átvennie javításra, s ezekből a dokumentumokból egy-egy példányt a fogyasztónak is kell kapnia. A forgalmazónak törekednie kell arra, hogy a hibát minél hamarabb kijavítsa, illetve a terméket kicserélje, jótállás esetén ezt lehetőleg tizenöt napon belül meg kell tennie.

TERMÉKFELELŐSSÉG

Gyakori probléma, hogy egy-egy hibás termék személyi sérülést vagy egyéb kárt okoz, ilyen esetben a felelősség a gyártót vagy az importálót terheli. A termék akkor hibás, ha nem olyan biztonságos, mint az rendeltetése, a tájékoztatás, a tudomány és a technika állása szerint, vagy az ésszerű használata során elvárható lenne. Attól viszont, hogy később egy biztonságosabb változat kerül forgalomba, nem minősül automatikusan hibásnak egy termék.

A termékfelelősségi szabályok meglehetősen szigorúak a vásárlókra nézve, tekintettel arra, hogy csak az igen magas összegű, 500 eurót (kb. 125 ezer forint) meghaladó kár érvényesíthető, kizárólag magánhasználatú dolgokra vonatkoznak, és a termék hibáját, a kárt, valamint a kettő közötti okozati összefüggést a károsultnak kell bizonyítania.

A gyártó/importáló azonban csak akkor mentesül a kötelezettség alól, ha bizonyítja, hogy a terméket vagy nem ő hozta forgalomba, vagy nem eladásra gyártotta (ingyenes minta), vagy a forgalomba hozatalkor hibátlan volt, esetleg a hiba nem volt felismerhető a tudomány akkori állása szerint. A kártérítés a kár bekövetkeztétől vagy a hiba felismerésétől számított három évig igényelhető, azonban ha a termék forgalomba hozatala óta több mint 10 év eltelt, a gyártót illetve importálót felelősség nem terheli.

NÉHÁNY JÓTANÁCS A KARÁCSONYI VÁSÁRLÁSOKHOZ – FOGYASZTÓVÉDELMI SZEMPONTBÓL:

- Őrizd meg a blokkot, számlát, e nélkül nagyon nehéz bizonyítania vásárlás helyét, idejét, az áru ellenértékét.
- Ha tartós fogyasztási cikket vásárolsz, mindig kérd el a jótállási jegyet, ne fogadd el, hogy majd utánad küldik.
- Vásárláskor, lehetőség szerint, alaposan vizsgáld meg és próbáld ki az árut! Ha a próbára nincs lehetőség, vásárlás után minél hamarabb tedd meg, még ha ajándékba szánod is a terméket.
- Ha drága tartós fogyasztási cikket vásárolsz ajándékba, ne az utolsó pillanatban vedd meg, hogy az esetleges hibás terméket még időben ki tudd cserélni.
- Ajándékba vásárolt termék számláját, jótállási jegyét is őrizd meg, és kínáld fel a megajándékozottnak, hogy probléma esetén eljársz az ügyben.
- Akciós termék vásárlásakor érdemes rákérdezni az akció okára. Gyakori, hogy az ilyen termékekre nem vállalnak szavatosságot. Jó, ha tudod, ezt csak akkor tehetik meg, ha a termék hibája miatt szállították le a termék árát, és ezt a tényt illetve a hiba jellegét tudomásodra is hozták. A szavatosság korlátozása

pedig kizárólag erre a hibára vonatkozhat.

■ Bizonyos termékekre (például óra, fényképezőgép, televízió, videó, nyomtató, távcső, számológép, hangszer, CD lejátszó, rádió) csak bruttó 10 000 Ft vételár felett kötelező a jótállás. Érdemes ezt mérlegelni egy-egy „kihagyhatatlan" 9989 Ft-os akció esetén.

■ Ha reklamálsz, kérd el a jegyzőkönyv másolatát, a javításra, cserére átadott áruról kérj elismervényt, ellenőrizd, hogy helyesek-e az adataid. Bár kötelesek kérés nélkül átadni a papírokat, jó, ha résen vagy.

■ Drágább terméket, tartós fogyasztási cikket, árammal működő berendezést lehetőleg ne vásárolj utcai vagy piaci árustól! Ha mégis így teszel, ragaszkodj a számlához, a jótállási jegyhez vagy bármilyen elérhetőséghez, ahol reklamálni tudsz.

■ Ne vásárolj olyan terméket, melyen nincs magyar felirat, nem mellékeltek hozzá magyar nyelvű használati útmutatót, nem azonosítható a gyártója, forgalmazója.

■ Karácsony táján megnő a bóvli, és a veszélyes termékek kínálata. A hatóságok gőzerővel próbálják kiszűrni az ilyen árukat.

A www.trapex.net weboldalon folyamatosan közzéteszik a veszélyes termék listáját.

■ A jótállással, szavatossággal, termékfelelősséggel kapcsolatos szabályok nem egyszerűek, ráadásul az uniós csatlakozás miatt igen frissek, alkalmazásuk még nem rutinszerű. Igényérvényesítés előtt érdemes konzultálni a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség ügyfélszolgálati irodájával *(Cím: 1088, Budapest, József krt.6., Ingyenes telefon: (80) 201 205, E-mail: fvf@fvf.hu).*

Érdemes odafigyelni: a cikkben vázolt jótállási, szavatossági és termékfelelősségi szabályok gazdasági tevékenységet végző személy, cég (bolt, gyártó, forgalmazó) illetve a magánszemélyek közötti ügyletekre vonatkoznak! Cégek közötti ügyletek esetén más szabályok érvényesek, például két év szavatosság helyett csak hat hónap jár.

dr. Haraszti Anikó

A CSOMAGOLÁSRÓL…

Érdekes ünnep a karácsony. Mindenkinek más jut róla eszébe. Kinek a bejgli illata, gyertyafény, szaloncukor, ajándékok után ácsingózó tekintetek, csengettyűszó, hamisan elénekelt ünnepi dalocskák, szánkózás, hópihék. Másoknak inkább a napokig tartó takarítási mizéria, nagy bevásárlás a 20 km-es körzetben fellelhető összes hiper- és szupermarketben, lázas iramban megejtett ajándékbeszerző hadjárat, tülekedéssel egybekötött sorban állás, ingajárat az idegtépő forgalomban, utolsó utáni órában utolsó utáni hiányzó ünnepi kellék vételezése, majd csomagolás, csomagolás, csomagolás.

Nos, így vagy úgy, a karácsony minden esetleges marasztalás ellenére tovatűnik, s marad utána…például irdatlanul sok szemét. Az ünnepi bulit követően az irodában, odahaza a konyhában, a fa alatt, továbbá – a mi közreműködésünkkel – szeretteink fája alatt. Persze, mindezt lehet kicsit „zöldebben” is intézni, ráadásul anélkül, hogy ehhez fenekestül felforgatnánk az életünket, vagy a korábbiakkal homlokegyenest ellenkező szokásokat vennénk fel. Van remény azok számára, akiket zavar a degeszre tömött szemeteszsák, a nappaliban szanaszét heverő díszcsomagolások, a temérdek egyszer használatos palack a vacsoraasztalon, meg azok az ajándékok, amikről már a vásárlásuk pillanatában tudható, hogy lényegében felesleges porfogóként virítanak majd új tulajdonosuk háza táján. Akik ebbe a kategóriába sorolják magukat, azok a szeretet idei ünnepén próbálkozhatnak újító jellegű megoldásokkal. Tehát…

…ha nincs túl sok praktikusnak mondható ötletünk az ajándékozásra, igyekezzünk megtudni szeretteinktől, minek örülnének leginkább. Ezzel hozzájárulhatunk ahhoz, hogy barátaink, rokonaink szekrényének mélyén drasztikus mértékben csökkenjen a „kacat” kategóriába sorolható használati eszközök száma.

…vásárlási körútjainkra vigyünk többszöri cipekedésre alkalmas vászontáskát, s kedvesen, de határozottan utasítsuk vissza a pénztáros által rezignáltan előhalászott műanyag verziót. A közkedvelt nyakkendő, zsebkendő, parfüm, stb. típusú ajándékokhoz osztogatott araszny nejlonzacskókról is mondjunk le még a boltban, méretükből adódóan úgyis csak addig használatosak, míg a megvásárolt áru haza nem érkezik bennük.

…igyekezzünk az üzletek polcain hagyni a túlcsomagolt árukat – karácsony táján sok terméket előszeretettel adnak nagyobb, díszesebb borításban, amivel egyébként a pénztárcánkból is többet húznak ki a gyártók és kereskedők. Ne engedjük magunkat elbűvölni a szemünknek oly kedves, csillogó, színes vagy éppen extra higiénikus csomagolás által, hagyjuk inkább érvényesülni a fejünket: egyazon termék két változata közül válasszuk a kisebb, kevesebb vagy környezetkímélőbb kiszerelésűt, csomagolásút.

…az ajándékokat idén ne agyonfestékezett papírba, sztaniolba és társaikba rejtsük, melyek aztán akkora kupacot alkotnak a karácsonyfa alatt, hogy csak két körben lehet kivinni a kukába. Csomagolhatunk masnival átkötött textilkendőbe; készíthetünk maradék anyagból tornazsákok mintájára ünnepi zsákocskát; vagy régi cipős dobozból vízfesték, régi naptár, kivágott képek stb. segítségével díszdobozt – jó program a gyerekeknek is. (S ha már itt tartunk, az egyazon személynek szóló ajándékokat akár egyetlen nagyobb dobozban is átadhatjuk.) Ezek mind olyan csomagolások, melyeket később, akár más ünnepeken is használhatunk.

…ha mindenképpen csomagolni akarunk, és nem akarunk elszakadni a hagyományoktól, válasszuk az újrafeldolgozható alapanyagnak számító papírt – megteszi a vízfestékkel díszített, rusztikusabb, barna nátron vagy az újrahasznosított, bolti változat is – és mindenképp kerüljük az alufóliára emlékeztető fémgőzölt műanyagot és a celofánt. Masni gyanánt vegyük elő a tavalyi selyemszalagot, a virágcsokorról lehalászott papírmasnit vagy az egyszerű cukorspárgát, ami igen szépen mutat, ha egy-két őszi termést: mini tobozt, bogyót, szárazvirágot kötözünk rá.

…ha ismerősünket egyebek közt környezetkímélő vászontáskával is meglepjük, a többi ajándékát egyből bele is pakolhatjuk – további díszcsomagolástól mentesen. Sőt. Vannak olyan ajándékok (mondjuk bioboltól beszerzett termékek) melyek - külön csomagolás nélkül - egy további használatra alkalmas kosárban is nagyszerűen mutatnak.

…vágott fa helyett vehetünk kertészetekben kapható gyökeres, élő fenyőt, ami aztán az első enyhébb kora tavaszi napon elültethető a kertben, a telken, a gyerek óvodájában vagy a ház előtti parkban. De feldíszíthetünk néhány – fa aljáról levágott és vázába helyezett – fenyőgallyat is karácsonyfa gyanánt.

…eldobó palackok és kombinált dobozok helyett keressünk visszaváltható kiszerelésű italokat, vagy használjunk gyümölcscentrifugát. Amennyiben ez utóbbival nem rendelkezünk, jövőre stílszerűen megpróbálhatunk igényelni egyet a Jézuskától.

…a hűtőben tárolt ételmaradékokat a később úgyis szemetesben landoló alufólia és folpack helyett fedeles dobozokba, edényekbe tegyük.

…a lakás és a fenyő szépítésére válasszunk természetes anyagokból - textil, vessző, gyékény, agyag, üveg, papír, szárított virág, termés stb. - készült díszeket, esetleg készítsük magunk ilyeneket.

Lugosi Bea

A karácsonyfa-állítás hagyománya hazánkban csupán a XIX. században, a főúri családok köreiből terjedt el. Ám röpke másfél-két évszázad alatt úgy a szívünkhöz nőtt ez a szokás, hogy ma már nem szívesen mondunk le róla. Szerintem nem is kell! Mégis, nem árt, ha karácsonyfát is tudatosan választunk, vásárolunk és díszítünk.

A FENYŐFÁRÓL...

Azt hiszem, a szíve mélyén mindenki érzi, hogy a fenyőfa kicsit kilóg a sorból, ha az ünnepre való hivatkozással összevásárolt fölösleges kacatokat vesszük számba. Talán a fény–fenyő szavak hasonlósága (esetleg a luc és a latin lux rokonsága), vagy épp az életfa, a világfa, az égbevezető létra, esetleg a „szent fa" képe miatt? Akárhogy is, de nagyon közel áll hozzánk. Nehéz döntés elé kerül tehát a környezettudatos ember: a rideg érvekre hallgasson-e, amelyek óvnak a fák fölösleges kivágásától, vagy a szívére, mely szerint nem ünnep az ünnep karácsonyfa nélkül. Azt hiszem, az ellentét nem kibékíthetetlen!

KARÁCSONYI VENDÉGEK

Legfontosabb, hogy a fenyőfa vásárlásakor is betartsuk a legfőbb szabályt: vagyis hogy ne vásároljunk fölöslegesen! Nem kell külön fát állítani a munkahelyre, az iskolába, a nappaliba, a kisszobába, anyukának, apukának, nagymamának, ki tudja még hova és kinek. A karácsony családi ünnep, legyen hát a családnak fája, amely alatt összegyűlhet a rokonság.

És persze az „alát" nem kell szó szerint érteni, hiszen itt sem a nagyság számít. Gondoljunk bele: minél kisebb fát választunk, annál kevesebb területet veszünk el a természettől. Hisz száz hatéves fa ugyanakkora helyet igényel, mint kétszáz hároméves. Ráadásul a gyökeresből is a fiatal fának van több esélye, hogy megélje a tavaszt. Persze ne csak a méretére ügyeljünk! Vizsgáljuk meg, hogy frissek, rugalmasak-e a hajtásai, s hogyha végighúzzuk kezünket az ágain, nem maradnak-e markunkban a tűlevelei.

Választhatunk gyökeres fenyőfát, de a lakásban lehetőleg minél rövidebb ideig – ha lehet, csak az ünnepek alatt – vendégeskedjék, hisz sem a meleg, sem a szárazság nem tesz jót neki. Állítsuk minél távolabb a radiátortól, és – hacsak nincsenek rajta elektromos égők – gyakran permetezzük vízzel.

Ha ezt a megoldást választottuk, gondoskodnunk kell a fácska vízkereszt utáni sorsáról is. Aki megteheti, kiültetheti a kertjébe. Fontos, hogy fokozatosan szoktassuk hozzá a hideghez: tároljuk fűtetlen, hűvös helyen, például lépcsőházban vagy pajtában. Fagymentes időben télen is kiültethetjük, csak gondosan takarjuk le körülötte a földet (például szalmával), és ne felejtsük el rendszeresen öntözni.

Hosszú távon azonban ez sem jó módszer, hisz

kevesen akarnak fenyvest nevelni az udvarukon. Sok közintézmény (óvoda, iskola, önkormányzat, kórház stb.) ugyanakkor szívesen fogadja az ingyen csemetéket. Mi például tavaly egy alig egyméteres fácskát díszítettünk fel, mely a lépcsőházban húzta ki tavaszig. Akkor cserepestül a kertbe került, idén pedig – újabb kibe ásás nélkül – ismét karácsonyfa lesz belőle.

Alternatívát jelenthetnek a visszaváltható fenyőfák is. Elsőként a Hulladék Munkaszövetség (Humusz) és a Rügyecskék Alapítvány rendezett ilyen akciókat Budapesten: a fákat az ünnepek után visszavették, s gondoskodtak azok elhelyezéséről. A Humusz tavaly, a Rügyecskék idén szervez utoljára efféle megmozdulást (többek között a fővárosban a Moszkva téren és a 32-esek terén). Mint elmondták, céljuk elsősorban a figyelemfelkeltés volt, a jövőben azt szeretnék, ha a fenyőfák kölcsönzésével inkább a kertészetek foglalkoznának, míg ők a karácsonyfák helyettesítésére fektetnék a hangsúlyt. Több vidéki nagyvárosban azonban idén is hozzá lehet jutni a visszaváltható fenyőkhöz: Veszprémben a Csalán Egyesület; Pécsett, Mohácson, Dombóváron a Zöld Gondolat Lovagrend Egyesület; Győrött pedig a Reflex Egyesület szervezésében.

Próbaképpen felhívtunk pár nagyobb díszfaiskolát, ám legtöbbjük még nem hallott a visszaváltható karácsonyfákról. Igaz, ha másfelől közelítettük meg a kérdést, kiderült, hogy a komolyabb kertészetek mindegyike foglalkozik növények bérbeadásával, s ez akár fenyőfa is lehet, melyet természetesen az ünnepek idejére is bérbe vehetünk.

EGY KIS KREATIVÍTÁS

Egyes környezetvédők szerint egyáltalán nem kéne karácsonyfát állítani, hisz felesleges fapusztítás, mire mások azzal érvelnek, hogy ezeket a fákat épp úgy termesztik, mint a búzát vagy a kukoricát. Akárkinek is van igaza, mindenképp említést érdemelnek azok az ötletek, melyek a fenyő helyettesítésére születtek. Azt hiszem, abban a karácsonyfa-pártiak és az azt ellenzők is egyetértenek, hogy a műanyag műfák semmiképp nem jelentenek megoldást. A Humusz e helyett mézeskalácsból, viaszból, filcből készült fácskát javasol, esetleg a kerti vagy a szobafenyő feldíszítését.

Természetesen karácsonykor sem kell gátat szabnunk alkotókedvünknek. Nem csak hogy ízlésesebb fát állíthatunk magunk sütötte mézeskalácsokkal, csuhé- vagy szalmadíszekkel, gyertyákkal, almával, dióval, de a környezetünket is megkímélhetjük az előbb-utóbb szemétbe kerülő giccsektől. Bár a magyar karácsonyfa-hagyomány nem túl nagy múltú, született e területen egy igazi hungarikum: a szaloncukor. Ezt sem kell feltétlenül boltban megvenni, hiszen nincs is finomabb a magunk készítette szaloncukornál – akár vágott, akár cserepes fenyőre akasztjuk.

Zubreczki Dávid

Műanyag robotemberekkel és szörnyjátékokkal elárasztott világunkban nagy szükség van az esztétikai érzéket és a lelket egyaránt tápláló, fejlesztő játékokra – vallja Markó Krisztina, aki eredeti szakmáját feladva, 25 éve vágott bele a kézműves tevékenységbe. Kitanulván a kerámiakészítést, kosárfonást, famegmunkálást, saját kezűleg kezdett egyedi játékokat készíteni.

LELKET TÁPLÁLÓ JÁTÉKOK

Beszélgetés Markó Krisztina egyedi játékkészítővel

Kérem, hogy mutassa be a munkáit!

Kezdve a kisebb babáktól, bábuktól, állatkáktól, tölcsérbábtól egészen a nád-bababútorokig, nádvárakig, az elkészített tárgyaim köre igen széles. Karácsonyra ezeken kívül készítek még kosárba való kis Jézust, báránykát, fellógatható angyalkát. Főként kisebb dísztárgyak, de sok egyedi baba is készül ilyenkor, amiknek porcelán a feje és textil a teste. Kizárólag természetes anyagokkal dolgozom: porcelánnal, fával, náddal, textillel, papírmaséval, s egy-egy játékot általában többféle anyagból készítek.

Hol találkozhatnak a tárgyaival a vásárlók?

Az egyes darabok annyira egyediek, hogy nehezen illeszthetők bármilyen bolt struktúrájába, ezért kevés tárgy kerül ilyen helyre, inkább kiállításokon láthatóak. Augusztusban a Mesterségek Ünnepén és a karácsonyi kézműves vásárokon mindig ki szoktam állítani.

Milyen elvárásokkal, vásárlói igényekkel találkozik ezeken a vásárokon?

Ezek általában igényes vásárok, nem lehet bármivel kimenni. Sokszor előzetesen zsűrizik is a tárgyakat, kizárva a kevésbé míves darabokat, máskor pedig a vásár alatt működik egyfajta önszelekció: aki nem tartja a színvonalat, legközelebb esetleg nem kap meghívást. Most természetesen a karácsonyhoz köthető figurákra, játékokra van igény. Az ilyen vásárokon szerencsére nagyon sok szép darab jelenik meg, amikre lenne kereslet is, de sok esetben a vevők nem tudnak a vásárok létezéséről, és el sem tudják képzelni, milyen értékes ajándékra lehet itt bukkanni. Nagyon hiányzik a hatékony reklám. Sokan utólag sajnálkoznak, hogy szívesen felkeresték volna a vásárt, ha tudtak volna róla időben.

Kik vásárolnak a kézműves vásárokon?

Van egy állandó törzsvásárlói kör, akik pontosan tudják, mit keresnek. Leginkább gyerekeknek vesznek ajándékot, hiszen ők megérzik, ha egy játék él, lelke van. Számukra nagy örömet lehet szerezni ezekkel az egyedi, természetes anyagokból készült tárgyakkal. A felnőtteket kicsit nehezebb idecsalogatni. Ha maguknak vásárolnak, legfőképp a kerámiát keresik – általában a konyhában használatos tárgyakat –, de szívesen vásárolnak ékszert, kötött dolgokat, textilt. Az én tárgyaimat sokszor úgy veszik mint

felnőtteknek szóló gyerekjátékot, mert saját gyermekkorukat idézik. Fiatal párokat gyakran lepik meg kék madárral, fonott kis babáimat kismamáknak, ikres családoknak pedig ikerbabákat visznek.

Mi a tendencia, hogyan változik a kínálat?

Sajnos egyre több a silány áru. Nem mindenki dolgozik jó minőségű, természetes anyagokból, néhányan ipari termékeket is felhasználnak. Nehéz velük lépést tartani az árversenyben, ezért sokan inkább felhagynak a mesterségükkel. A vásárokból mi, kézművesek nagyon szerényen tudunk megélni. Kevés az olyan rendezvény, ahol nem a helypénz, a minél nagyobb haszon, hanem a valódi érték számít. Az Iparművészeti Múzeumban Király Elvira által szervezett vásár egy ilyen hely.

Önnel és a tárgyaival hol találkozhatunk karácsony előtt?

Szeretettel várok mindenkit a már említett Iparművészeti Múzeumban rendezett vásár mellett a Néprajzi Múzeum karácsonyán is.

Bán Dávid

EGYEDI KEDVESSÉGEK AZ AJÁNDÉKDÖMPINGBEN

A kézműves vásár középpontjában a család és a játék

Évről évre felkeresik az Iparművészeti Múzeum kézműves vásárát, akik hagyományos, egyedi ajándékokkal készülnek a karácsonyra. Idén december első hétvégéjén több mint száz mester portékái közül válogathatnak az érdeklődők, egy héttel később pedig az iparművészek mutatják be karácsonyi kínálatukat. Király Elvira megálmodója és tíz éve szervezője az Iparművészeti Múzeum karácsonyi kézműves vásárának.

Mióta szerveznek karácsonyi vásárt az Iparművészeti Múzeumban?

Az első ilyen vásárt több mint száz éve rendezte a múzeum. Mivel annak idején a médiának még nem volt ekkora jelentősége, ez a tárlat töltötte be azt a szerepet, hogy szélesebb körben megismertesse, bemutassa a hazai műipart. Alkalmat szolgáltatott a pesti polgárnak vidéki mesterekkel, mesterségekkel, termékekkel való találkozásra. A vásár jellege később megváltozott, kinőtte a múzeum falait. A II. világháború előtt pedig teljesen meg is szűnt.

Mi késztette Önt a vásár újraindítására?

1994-ben merült fel a gondolat, hogy a karácsonyi vásárok egyre színvonaltalanabb dömpingjében az Iparművészeti Múzeumnak mint a magyar tárgykultúra országosan meghatározó intézményének, fel kellene mutatnia egy hagyományos alapokon nyugvó alternatívát. Múzeumunk egyfajta garanciát jelentett, hogy az itt rendezett, gondosan zsűrizett termékeket felvonultató vásár valóban minőségi legyen: a közönség a legjobb mesterekkel és portékáikkal találkozzon. Tíz évvel ezelőtt mindez egy, a gyerekeknek szervezett kézműves foglalkozásból indult. Ennek keretében az érdeklődők sokféle karácsonyi, egyedi dísztárgy készítésének fortélyát sajátíthatták el kézműves mesterektől. A játszóház mellett ekkor még csak 5-6 mestert hívtam meg, hogy bemutassa, árusítsa termékeit. Ezzel szemben tavaly már 100 körül mozgott a kiállítók száma. Annyi új, kiváló mesterembert ismertünk meg, akiket szívesen meghívnánk, hogy idén is a bőség zavarával küzdünk. Az épület üvegtetővel fedett, szecessziós stílusú középső csarnoka pedig ideális helyszínt szolgáltat a rendezvény számára.

Mivel csalogatták, csalogatják be a látogatókat?

Szerencsére mindig szép számmal akadnak érdeklődők. Nagyon örülnek annak a lehetőség-

nek, hogy nem kell kétségbeesetten rohangálni a városban, reménytelenül válogatni a sokszor méregdrága áruk között, hiszen itt egy helyen, szép és igényes tárgyak kínálatából választhatnak személyre szóló ajándékokat. Mivel közvetlenül a kézművesektől vásárolnak, olcsóbban jutnak hozzá a termékekhez, és személyes kontaktus is kialakulhat készítő és vásárló között.

Mi mindent találhatnak itt az érdeklődők?

Szinte mindent, ami kézműves áru: kerámiát, üveget, fát, ékszert, ruhát, ötvös- és bőrdíszműves termékeket. Idén a vásár - a múzeum egy korábbi kiállításához kapcsolódva - a nemez köré szerveződik. Az ebből készült tárgyak széles skálája megtalálható lesz, a dísztárgyaktól a ruházaton át az öltözködési kiegészítőkig. Nagy hangsúlyt fektetünk a vásár családi jellegére, amelynek középpontjában a játék áll. Ez minden évben állandó.

Változott a vásár az eltelt évek alatt?

Akik idejönnek, voltaképpen minden évben ugyanarra számítanak: szép és igényes kézműves termékek széles választékára, amelyekből kedvükre tudnak válogatni. Természetesen igyekszem minden évben újítani, hogy a visszatérő vásárlók mindig találkozzanak valami újdonsággal. Elmaradhatatlan viszont a minden évben megrendezésre kerülő betlehemes, a Maszk Bábszínpad előadásában. Ehhez ragaszkodnak a látogatók is.

Van igény manapság egy ilyen jellegű vásárra?

Az eladott belépőjegyek számából tudjuk, hogy a látogatottság az elmúlt 4-5 évben a felére csökkent. Ez ugyan ijesztőnek hangozhat, mi mégis elégedettek vagyunk, mert még most is nagyon népszerű a rendezvény. Annak ellenére az, hogy manapság sokkal nehezebb becsalogatni a látogatókat, hisz a városban lépten-nyomon karácsonyi vásárba botlik az ember, amelyek közül nem is egy – szerencsére – igen színvonalas.

Bán Dávid

A világ különböző tájain több mint tíz, Magyarországon pedig már az ötödik éve rendezik meg különböző civilszervezetek a „Ne Vásárolj Semmit!”-napi akcióikat. A nap üzenetének, amely mára már közel hatvan fejlett fogyasztói kultúrával rendelkező országban talált követőkre, épp olyan sokféle értelmezése lehetséges, mint ahány elnevezése van.

EGY VÁSÁRLÁS NÉLKÜLI NAP NEM SOK TŐLÜNK

A „Ne Vásárolj Semmit!”-napot a kanadai Adbusters (Reklámirtók) nevű szervezet indította útjára a kilencvenes évek elején. Céljuk, hogy a fogyasztói társadalom, a jelenlegi termelési rendszerek és fogyasztási szokások kritikáján keresztül felhívják a figyelmet természeti, szellemi és kulturális környezetünk pusztulására. Az alapítók, mielőtt 1989-ben létrehozták a szervezetet, évtizedekig a reklámszakmában dolgoztak, de egy idő után úgy érezték, hogy nem tudnak többé azonosulni annak céljaival, módszereivel.

Az Adbusters évről évre újabb kampány- és antireklám-ötletekkel áll elő, melyekben professzionális reklámozási technikákat használnak fel fontos társadalmi üzeneteik közvetítésére. Egyik ilyen kampányötlet volt a ma már nemzetközi szinten is ismert és gyakorolt kezdeményezésük, a „Ne Vásárolj Semmit!”-nap, melyet először 1993-ban rendeztek meg, az ötletgazdák szándéka szerint egyfajta lázadásként a fogyasztói kultúra ellen.

Mára több tucat ország civilszervezetei és fogyasztói vesznek részt az akciókban, vagy egyszerűen csak kerülik el a boltokat ezen a napon. A szervezők munkáját több internetoldal segíti, ahol különböző országokból származó kampányötletek, grafikai tervek, matrica-, póló- és plakátminták cserélnek gazdát, majd a nagy nap elmúltával élménybeszámolók olvashatók.

Pár éve láttam egy rövid videóklippet, ami a „Ne Vásárolj Semmit!”-napot hirdette. A film üzenete a következő volt: „A világ lakosságának egyötöde fogyasztja el az erőforrások 80%-át. Egy vásárlás nélküli nap nem sok tőlünk.” Ez a két mondat mindennél jobban összefoglalja, mit szimbolizál ez a november végi különös nap, miért fontos, hogy egy napra mi is kilépjünk fogyasztói létünkből.

Egy vásárlás nélküli nap egyrészt azért nem sok tőlünk, mert nem valószínű, hogy hatalmas erőfeszítést jelentene számunkra egy napra mellőzni a vásárlást. Másrészről nem sok abból a szempontból sem, hogy egyetlen nap alatt természetesen nem tudjuk megoldani a fogyasztói társadalom problémáit – akármilyen sokan veszünk is részt. Mégis, ha csatlakozunk, azzal üzenünk a fogyasztási cikkek tömegét előállító vállalatoknak: ha úgy tartja kedvünk, nem vásárolunk. Nem vagyunk függők. Nem kényszerít-

hetnek minket fogyasztásra. Bármikor megtagadhatjuk a környezet- vagy egészségkárosító termékek vásárlását. Nem veszünk meg olyan árukat, amelyeket embertelen körülmények között gyártottak a harmadik világ országaiban, vagy állatokon teszteltek. Nem járulunk hozzá a globális felmelegedéshez. Kérjük a vállalatokat, hogy olyan termékekkel és szolgáltatásokkal keressék a kedvünket, amelyek megfelelnek ezeknek az elvárásoknak.

Ugyanakkor ezen a napon vásárlás helyett adhatunk azoknak, akik nélkülözésben élnek környezetünkben. Egy jó szót, odafigyelést azoknak, akiknek erre van szükségük; megunt ruháinkat, tárgyainkat azoknak, akik alapvető szükségleteik kielégítésében szenvednek hiányt. Mert erről is szólhat a „Ne Vásárolj Semmit!”-nap.

A kilencvenes évek végén Magyarországon is megjelentek az első olyan kezdeményezések, amelyek kapcsolódtak a nemzetközi mozgalom eseményeihez. Már a „Ne Vásárolj Semmit!”-nap – eredetileg Buy Nothing Day – elnevezésére is több frappáns ötlet született: hívtuk már fogyasztásszüneti napnak, fogyasztói böjtnek és semmitvevő napnak is. Lévén, egy alulról szerveződő, önkéntes mozgalom, a napnak nincs „hivatalos” elnevezése – mindenki a számára legszimpatikusabbat használja.

Természetesen ötletes akciókban sem volt hiány. 1999-ben az Ökotárs Alapítvány szervezésében utcaszínház működött a budapesti Vörösmarty téren, ugyanitt vizsgálták az ember konzumitiszét és mérték a fogyasztói lázat. 2000-ben Veszprémben és Szegeden is fogyasztói önismeretet gyakorolhattunk, vásárlás helyett választhattuk az adalékanyagokkal való ismerkedést. Nyíregyházán, az E-misszió Egyesület szervezésében több éve működik ezen a napon az ajándékasztal, aminek segítségével arra adnak ötleteket, hogyan készíthet otthon bárki saját kezűleg ajándékokat. 2003-ban pedig időutalványokat osztottak, amiket átnyújthattunk a számunkra fontos embereknek, megjelölve, hogy mikor milyen közös programot valósítunk meg. Ugyanebben az évben a Lehet Más a Világ! hálózat budapesti rendezvényeinek jelszava „Vegyél levegőt, kapsz hozzá egy ingyen ölelést!” volt. A Hulladék Munkaszövetség pedig több éve rendezi meg a „Ne Vásárolj Semmit!”-napon a cserebere-börzét, ahol a feleslegessé vált, de még értékes tárgyak cserélhetnek gazdát. A „Ne Vásárolj Semmit!”-napot minden évben a nagy karácsonyi bevásárlási láz előtt, november utolsó péntekjén szervezik.

2004-ben is változatos programokra számíthatunk ezen a napon, melyekről a Tudatos Vásárló on-line kiadásában (www.tudatosvasarlo.hu) mi is folyamatos tájékoztatást nyújtunk – de te is keresheted a környezetedben lévő helyi kezdeményezéseket.

Persze ezen a napon nem az a legfontosabb, hogy melyik rendezvényhez csatlakozol, hanem az, hogy egyáltalán részt veszel.

Gulyás Emese

WINKLER ÉS A VÁSÁRLÁSMENTES VILÁGNAP

– Tudod, hogy ma van a vásárlásmentes világnap? – kérdezte Fanni Winklertől, alighogy az kinyitotta a szemét. – Ma nem szabad semmit vásárolnunk.

– Nem? Miért? – nyögte álmosan Winkler.

A lány játékosan elpattintotta a fiú fogai között megfeszülő nyálhúrt.

– Mert ha nem veszel semmit, nem is szemetelsz.

– Te zöld vagy? – kérdezte Winkler kissé ijedten.

– Meg tudod tenni értem? – kérdezett vissza Fanni.

Winkler bólintott, nem meggyőződésből ugyan, de határozott mozdulattal. Imponálni akart a lánynak. Tudta jól: az, hogy Fanni odaadta magát neki az éjjel, egyáltalán nem jelenti azt, hogy járni is akar vele. Még simán kicsúszhat a keze közül, mint fürdés közben a szappan.

Kiugrott az ágyból, hogy feltegye a kávét. Arca elkomorult, amikor kiszedte a hűtőszekrényből és megrázogatta a tejes dobozt: üres volt.

– Nincs tej – lépett be a szobába. – Megvárod, amíg leugrom?

– Mit ígértél? – nézett rá dorgálóan a lány. – Egyébként más is elfogyott. Nincs már gumi, úgyhogy ma szex sincs.

Winkler csalódottan dőlt neki az ajtófélfának.

– Fontos ilyen szigorúnak lenni?

– Igen. Tudod, mi vár ránk, ha nem változunk meg? Egy nap betemet majd bennünk a saját szemetünk, ott maradunk a joghurtos dobozok, tojáshéjak és csirkecsontok bűzében. Szerinted szép kilátás?

– Azért az még messze van – mondta Winkler. Elment a kedve a kávézástól, gyűlölte, ha nincs tej.

Fanni felült az ágyban, és komoly arccal magyarázni kezdett:

– Nemrégiben készült egy felmérés arról, hogy mennyi szemét rakódik le a számítógépek billentyűzete alatt. Találtak ott mindenfélét: csokoládét, tésztát, körömdarabokat, legyet, szúnyogot, zöldségmaradványokat, faleveleket. Közel 500 szemeteskocsiban férne el mindaz, ami évente összegyűlik a világon található billentyűzetekben. El tudod ezt képzelni?

Winkler megdöbbent, ugyanakkor rémülten gondolt arra: cigarettája sincs. Nem fogja kibírni, ha nem gyújthat rá. Beleőrül, ha nem vehet egy dobozzal.

Alighogy kitették otthonról a lábukat, csak a cigarettára tudott gondolni. Árgus szemmel nézte a trafikokat. Bárcsak pisilnie kellene Fanninak, bárcsak magára hagyná egy pillanatra a Mammutban! De mert szombat volt, Fanni nem akart

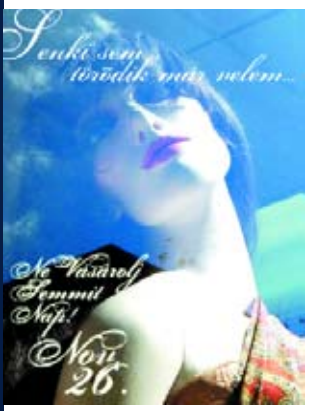

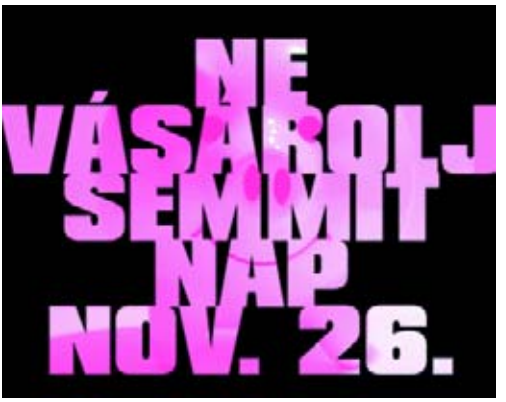

a Mammutba menni, kirándulni óhajtott: a Normafára csalta Winklert, ahol egy szál trafik sem volt. Egy tisztáson megették szerény ebédjüket, amit Fanni ütött össze reggel a hűtőben fellelt kajákból, és szépen becsomagolt az útra.

– Olyanok vagyunk, mint a békák – mondta a lány. – Ha egy békát forró vízbe dobunk, azonnal kiugrik belőle. De ha hideg vízbe tesszük, amit aztán lassan melegíteni kezdünk, hagyja magát megfőzni. Nem vesszük észre, hogy már forr körülöttünk a levegő.

Winklert alig vigasztalta, hogy Fanni legalább csókolózni hajlandó volt vele. Miközben belefúrta nyelvét az izgatóan síkos és meleg szájba, arra gondolt, délután elviszi moziba a lányt: ott nem gyújthat rá, a nézőtéren nem fog szenvedni.

– Ma mozijegyet sem vehetünk – hűtötte le Fanni. – Minden apróság számít. Tudod, azt szokták mondani: „egy pillangó szárnycsapása valahol Kínában egy vihar kitöréséhez vezethet New Yorkban". Úgyhogy ma nincs mozijegy. Ha nem növeled vele a szeméthegyet, ki tudja, talán lassul a globális felmelegedés.

– Remek – jegyezte meg rosszkedvűen Winkler.

– Leépítem minden vágyam, megteszem érted. És nem fogok panaszkodni, ha a végén ott találom majd magam egy barlangban, a kezemben kőbaltával, egy kardfogú tigrissel szemezve…

Azért egész jól bírta: csak este nyolc tájban szakítottak Fannival, miután csúnyán megbántotta a lányt. Akkor hirtelen kijött a béketűrésből. Vicsorogva nézte, ahogy Fanni sértetten távolodik tőle a járdán.

– Legalább olcsón megúsztam a csajt – dünnyögte maga elé fanyar mosollyal.

Aztán különös dolog történt. Elindult az éjjel-nappali felé, s már a kilincs felé akart nyúlni, amikor megtorpant.

– Szemét vagyok – dünnyögte hirtelen maga elé. És ahogy kimondta, most először tudatosult benne, mit is jelent ez a kifejezés. Aki szemét, az szemétre való. Ki kellene dobnia saját magát. Winkler állt még ott egy darabig, majd sarkon fordult, s öngyújtóját egy narancssárga kukába pottyantva a villamos felé indult.

Holnap felhívja a lányt. Igen. Az lesz az első, hogy felhívja. Felszállt a járműre, és tűnődve kibámult az ablakon. A járdaszegélyen egy sovány férfi szomorúan ölelgetett egy testes nőt.

Talán még nem késő.

Pacskovszky Zsolt

Szerencsére egész évben folyamatos azoknak a szervezeteknek a munkája, akik a rászorulókat, elesetteket segítik. A karácsony kiemelt, de ne az egyetlen alkalom legyen arra, hogy időt szakítsunk és támogassuk őket. Összeállításunkban bemutatunk pár országos akciót, és ötleteket adunk az önszerveződéshez.

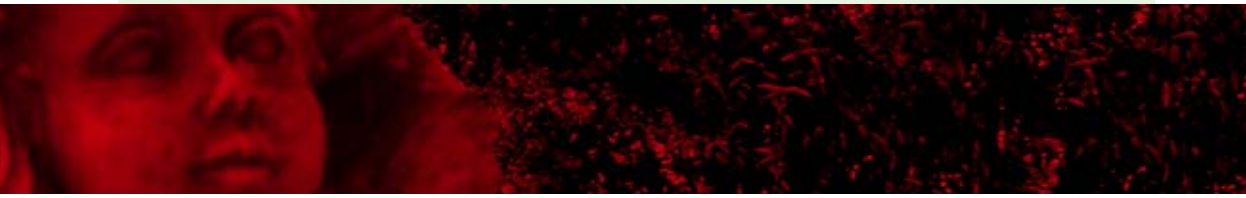

AKIK ÖNZETLENÜL ADNAK

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat főleg az ajándékozás jegyében szervez akciókat országszerte, a legkisebb településektől a nagyvárosokig. Az ajándékozások kis műsorokkal, kórházi látogatásokkal, templomi eseményekkel összekötve zajlanak. Az adományozottak elsősorban a leginkább rászoruló emberek: betegek, anyagi nyomorúságban élő gyermekek, nagycsaládosok stb.

Az „Adni öröm!" elnevezésű akciót három országos bolthálózat valamennyi üzletében megszervezik a Szeretetszolgálat önkéntesei. Ennek keretében a vásárlókat tartós élelmiszerek felajánlásra kérik, amelyeket aztán karácsonyra – szintén önkéntesek segítségével – eljuttatnak a rászorulóknak. Az aktuális eseményekről a Magyar Rádió Napközben című műsora is hírt ad. A gyűjtés időpontja valószínűleg december 14-19-én lesz a nagyobb bevásárlóközpontok környékén, a pontos helyszínekről és időpontokról a www.maltai.hu internetes oldalon tájékozódhatunk.

Aki a Magyar Máltai Szeretetszolgálathoz szeretne önkéntes segítőnek jelentkezni, ezt Merzich Zsuzsannánál teheti meg a modszertan@maltai.hu e-mail címen, és az (1) 391-4722 telefonszámon. A pénzadományokat a MKB Rt. 10300002-20102898-00003285 számlaszámra várják.

A Vöröskereszt, több évtizedes hagyományainak megfelelően, 2004-ben is szervez karácsonyi szeretetakciót a rászoruló nagycsaládosoknak, roma családoknak, gyermekeiket egyedül nevelőknek, kisnyugdíjasoknak, óvodáknak, iskoláknak, fogyatékos gyermekek számára létrehozott intézményeknek, gyermekvédelmi intézetek lakóinak, kórházban fekvő betegeknek és hajléktalanoknak.

A szeretetakció keretében megközelítőleg 90 helyszínen 12–13 000 fő részére terveznek ajándékozást. A www.voroskereszt.hu internetes oldalon vagy az (1) 374 13 36-os központi számon érdeklődhetünk a lakóhelyünk közelébe eső rendezvényekről és a pontos helyszínekről.

A Vöröskereszt önkéntesek segítségével valósítja meg programjait, és szeretettel várja a segítőkész jelentkezőket, akik főként csomagok készítésével, intézmények látogatásával járulhatnak hozzá a szervezet munkájához. Jelentkezni a helyi irodákban lehet, amelyek címéről a fenti elérhetőségeken lehet érdeklődni.

A rászorulók nagy számára való tekintettel a

szervezet pénzbeli adományokat is szívesen fogad a 11786001-20157324 bankszámlaszámra.

A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat immár hetedik éve hirdeti meg „szeretet.éhség" mottóval Országos Adventi Adománygyűjtő Kampányát, melynek egy tört szív alakú mézeskalácsot választottak szimbólumául. Az idei felhívással a veszélyeztetett családokon és a világ különböző katasztrófáinak áldozatain kívánnak segíteni. A szervezők úgy vélik, hogy karácsony közeledtével talán még nehezebben elfogadható gondolat, hogy sok család egyáltalán nem részesülhet az ünnep melegéből.

Emellett a Családok Átmeneti Otthonaiban (Miskolc, Szolnok, Orosháza) közös ünnepi ebédet rendeznek a bentlakó és az időközben otthonra lelt családok számára; ádventi ajándékkönyveket adnak át az iskolákban a hátrányos helyzetű, de jól tanuló diákok számára. Karácsonyi utcai melegétel-osztást szerveznek hajléktalanok és idősek részére, és mozgó melegétel-osztást Budapest több pontján, több alkalommal.

A szervezet Budapesten, Gyulán és Debrecenben található intézményei az év végi ünnepek idején rendszeresen szerveznek utcai melegétel-osztásokat. Aki ezen alkalmakkor önkéntesként szeretne részt vállalni a rászorulók gondjainak enyhítésében, segédkezni az osztásban, szervezésben, szállításban, jelentkezését megteheti helyi szervezetekben, melyek listája a www.okumenikus.hu internetcímen található, vagy az (1) 208 49 32 központi számon nyújtanak felvilágosítást.

A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat a pénzbeli felajánlásokat a 11705008-20464565 adományszámla-számra fogadja, valamint hálásak a cégek természetbeni adományaiért is, amelyek eljuttatásáról az (1) 208 49 32/113 telefonszámon lehet egyeztetni.

Néhány további ötlet, ha segíteni szeretnél:

Gyűjtsd össze régi, használaton kívüli, de még használható állapotú ruháidat, cipőidet, esetleg játékaidat, és hívd fel a helyi önkormányzatot, hogy mikor és hol szerveznek gyűjtést a rászorulók részére. A helyi öregek otthonában, árvaházban, szociális gondozóban biztosan megfelelő gazdára találnak a régi felöltők, kabátok.

Buzdítsd a többieket is megunt, de más számára használható tárgyaik összegyűjtésére! Szervezz helyi akciókat, az összegyűjtött holmikat aztán együtt is elvihetitek a legközelebbi jótékonysági intézménybe – remek karácsony előtti program a barátoknak.

Gondoskodj arról, hogy a céges karácsonyi buli, ünnepség után jó helyre kerüljön a megmaradt szendvics és sütemény! A közeli ingyenkonyhán biztosan szívesen fogadják a dobozba csomagolt, gusztusos ételt, italt.

Ha ráérsz főzőtudományoddal vagy ételosztással segíteni, esetleg van olyan járműved, amivel részt tudsz venni a szállításban, keresd fel az említett ingyen ételt osztó szervezeteket, és kérdezd meg, mivel tudnál hozzájárulni karácsonyi akcióik sikeréhez.

Ha mégis kaptál olyan kacatot karácsonyra, amivel nem igazán tudsz mit kezdeni, ne hagyd, hogy a szekrény alján porosodjon! Vidd el őket a jótékonysági szervezeteknek!

Szívesen várjuk a további olvasói ötleteket a szerk@tve.hu címre, hogy közzétehessük a www.tudatosvasarlo.hu-n.

Gulyás Emese

NEKÜNK TETSZETT...

A visszaváltható karácsonyfa

Idén is több környezetvédő szervezet árusít visszaváltható karácsonyfát. Aki szeretne ilyen fát, az alábbi szervezetek valamelyikénél vagy a lakhelye közelében lévő Környezeti Tanácsadó Irodánál érdeklődhet az akciók pontos helyéről és idejéről. Az országos kiterjedésű Környezeti Tanácsadó Iroda Hálózat (KÖTHÁLÓ) elérhetőségei a www.kothalo.hu internetoldalon találhatóak. További szervezetek: **Rügyecskék Alapítvány:** www.rugyecskek.hu, cím: 2143 Kistarcsa, Eperjesi út 11 2 lh alagsor, telefon: 28/552-310 • **Csalán Egyesület, Veszprém:** www.csalan.hu, cím: 8200 Veszprém, Kossuth L. u. 1. II./2., telefon: 88/578-390 • **Reflex Egyesület:** www.reflex.gyor.hu, cím: 9024 Győr, Bartók Béla u. 7., telefon: 96/316-192

A fenyőfakölcsönzés

A www.fitoland.hu/tev.html internetes címen a Fitoland Dísznövénykertészet, a www.silvanus.hu/uzleteink.html oldalon a Silvanus Díszfaiskola fenyőfakölcsönzéssel is foglalkozó üzleteinek címei és telefonszámai találhatók. Ezeken kívül bátran kérdezzük meg a lakhelyünk közelében lévő kertészeteket fenyőkölcsönzési, -bérlési lehetőségekről.

A saját készítésű szaloncukor

Egy internetoldal azoknak, akik nemcsak enni szeretik a szaloncukrot, de szeretnének többet megtudni a csemege történetéről, sőt akár maguk is megpróbálkoznának elkészítésével. A www.geocities.com/szaloncukor oldalon megtudhatjuk, hogy melyik országban van, és melyikben nincs szaloncukor; több recept közül is választhatunk, ha mi magunk akarjuk elkészíteni a finomságokat; a könyvajánlóban pedig receptkönyveket, a karácsonnyal kapcsolatos érdekességeket olvashatunk.

Íme egy recept a sok közül

Hozzávalók: 1 kg (barna)cukor (vigyázat, nem barnára színezett), 3 dl víz, az ízesítéshez darált dió, kakaó, mogyoró, mák, marcipánmassza, kókusz, citrom. A bevonáshoz csokoládés tortabevonó. A cukrot addig főzzük a vízzel, amíg a fakanalat a masszába mártogatva úgy nem látjuk, hogy a melegített cukor szálasodni kezdett. Vékony drótból hajlítsunk gyűrűt, és mártsuk bele a masszába, majd próbáljunk meg buborékot fújni úgy, mintha szappanbuborékot fújnánk. Ha ez sikerül, akkor megfelelő a cukor állaga. A masszát töltsük vízzel kiöblített porcelántálba, öntsünk a tetejére is egy kis vizet, és tegyük hideg helyre. Amikor már nem meleg, akkor fakanállal addig keverjük, amíg hófehér pép nem lesz belőle. A pépet osszuk annyifelé, ahányféle cukrot szeretnénk készíteni. Ízlés szerint keverjük hozzá az ízesítőket. Ez után egy kicsit langyosítsuk meg, hogy jól kenhető legyen, és hideg tálcán simítsuk el a különböző adagokat 1,5-2 cm vastagságban, és a kockákat helyezzük a hűtőbe. Mikor megdermedt a cukor és már vágható, akkor vizes késsel vágjuk kis téglalap- vagy kockaformákra. Ezt követően a darabkákat óvatosan leönthetjük az olvasztott csokoládéval, vagy egyenként belemártogathatjuk őket. Végül nem marad más hátra, mint a csomagolás.

Karácsony, vásárlás nélkül – www.buynothingchristmas.org

Az angol nyelvű weboldalon ötletes tanácsokat, történeteket olvashatunk arról, hogyan kedveskedhetünk szeretteinknek karácsonykor anélkül, hogy hatalmas összegeket költenénk vásárlásra.